

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen XIV. De Contractibus in quibus fortuna, & qui aliis contractibus
sunt adminiculo, de quasi Contractibus, & Innominatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

452 *Moralis Theologia Tract. III. Iustitia,*
occasione, vel professione in Religione; secus de vestibus pre-
tiosis, torquibus, arthis, & aliis largitionibus sponsalibus
propter nuptias effectis, aut propter filij à captiuitate redem-
ptionem; hæc enim in paternæ hæreditatis diuisione addu-
cenda sunt. *Omnia ex citatis.*

EXAMEN XIV.

De Iustitia & iure, circa materiam de contracti-
bus, in quibus admiscetur fortuna: de contra-
ctibus, qui aliis contractibus sunt adminiculo:
de quasi contractibus: & de nonnullis contra-
ctibus innominatis.

CAPVT PRIMVM.

*De contractibus, in quibus fortuna
admiscetur.*

§. I.
Assecu-
ratio.

1. *Cis contractus in quibus admiscetur fortuna, præter ludum tres esse, scilicet Assecurationem, Sponsonem, & sortem. Requiro quidnam Assecuratio? Contractus est, quo alienæ rei periculum suscipitur pro pretio, aut alio intere-
ce. Reducitur ad emptionem & venditionem, vendente assecuratore periculi susceptionem, pro certo pretio.*

2. *Quoniam ad eius iustitiam requiruntur? Tria præcipue. Primum æqualitas ex vtraque parte. Secundum incertus euentus rei, quæ assecuratur. Tertium sufficientia bona in assecurante. Si quid horum deesset, iniustus esset contractus.*

3. *Sciens ex Astrologia fore securum tempus, potest ne recipere pretium pro assecuratione? Potest planè; quia non ita infallibiliter quis ex Astrologia conicit, vt non adsit periculi timor.*

4. *Quodnam assecurationis pretium commune? Iustum eius pretium ex communi æstimatione petendum, si taxatum non est.*

5. *Quenam res solent assecurari? Quatuor præcipue. Merces, Pecuniæ, Libertas, Vita.*

6. *Indica vtriusque contrahentis obligationes. Assecurans
ultima*

estimationem mercis soluat, si pereat: assecuratus soluat etiam assecurationis pretium: fraudes autem omnino remouenda.

7. *Quid est sponso?* Contractus, in quo duo de veritate, vel eventu alicuius rei contententes sibi vicissim aliquid spondent, vt id eius sit, qui veritatem fuerit assecutus. §.2. Sponso.

8. *Num licita?* Ex sua natura licita est dummodo semper super dubiam rem fiat. *Eius exprime conditiones.* Tres sunt. Prima æqualitas in re, quæ spondetur cum æquali incertitudine. Secunda dubius eventus rei in vtroque. Tertia vt vterque in eodem sensu accipiat id, de quo certatur.

9. *Spondeo eum eo, de quo scio veritatem scire.* Si adhuc id cognoscens velis spondere, tibi imputa.

10. *Decipi alterum existimo, cum tamen re vera alter certus sit.* Probabile est posse spondere, probabilius tamen & æquius est, quod non possit alter spondere, nisi prius deceptio te commoneat. de

11. *Dubito in presenti de re, de qua antea certum me putabam.* Poteris spondere.

12. *Sunt sponsoes cum conditione illicita, v.gr. quod alterum potando superabit quis, quod bimestri spatio alter morietur: num lucrum ex his restituendum?* Iure quidem ciuili damnatae sunt, at tamen lucrum restituendum non est.

13. *Quid de sponsoe super vita aut morte Papæ, aut super futura Cardinalium electione?* Ex se res licita esset, iure tamen positiuo Pontificum prohibita, & irrita redditæ huiusmodi sponsoes.

14. *Quid est Sors?* Scio sortes triplices esse; Diuinatorias, Consultatorias, & Diuisorias. De postremis requiris; Contractus est, quo aliqui ius habentes in aliqua re conueniunt, vt mittantur sortes, quisnam illam debeat obrinere. §.3. Sors.

15. *Num licitus contractus?* Ita planè, si fraudes absint, in temporalibus quidem, non in electionibus Ecclesiasticis.

CAPVT II.

De contractibus, qui aliis contractibus sunt adminiculo.

16. *Am de Societatibus differuimus, solum de Fideiussione, Pignore, aut Hypotheca agendum nobis est. Quidnam*

Ff 3 est

454 *Moralis Theologiae Tract. III. Inſtitia,*
eſt fideiuſſio? Alienæ ſuſceptio obligationis, per quam obli-
gat ſe quis ad eam implendam, ſi debitor principalis non
ſoluerit.

17. *Quis eſt fideiuſſor? Is, qui pro alio fidem ſuam obli-*
gat, & fide ſua iubet eſſe, quod alius debet creditori. Duplex
quidem eſt, iudicialis, & extraiudicialis.

18. *Quanam conditiones ad fideiuſſionem requiruntur? De-*
bet eſſe contractus acceſſorius: debet obligari fideiuſſor non
plus quàm principalis debitor: ſi obligatio principalis in-
ualida eſt, inualida erit etiam fideiuſſoris obligatio: non po-
teſt fideiuſſor conueniri, niſi in defectum principalis.

ante 19. *Poteſt ne conueniri fideiuſſor principalem in aliquibus*
caſibus? Poteſt quidem in tribus. 1. Si renunciaſſet beneficio
Autenti. Præſente, cap. de fideiuſſ. 2. Quando conſtaret prin-
cipalem non eſſe ſoluendo. 3. Quando fideiuſſor conuentus
negafſet ſe eſſe fideiuſſorem.

20. *Quinam fideiubere poſſunt? Qui liberam habet ſuo-*
rum bonorum adminiſtrationem, & principaliter poſſunt
obligari. Mulier ne pro viro? Minimè fideiubere poteſt. Quid
de Clericis, & Religioſis? Clerici in proprium damnum poſ-
ſunt, Religioſi ſine ſui Superioris conſenſu non poſſunt fide-
iuflores eſſe.

21. *Exigi ne poteſt pro fideiuſſione pretium? Regulariter*
poteſt: aliquando tamen illicitum eſſe poteſt.

22. *Quand nam tenebitur fideiuſſor? Quando debitor ſol-*
uendo non eſſet: quando eſſet abſens. Quando ſuo iuri re-
nunciaſſet. Quid ſi plures ſint? Omnes tenentur.

§. 2.
Pignus. 23. *Quidnam Pignus? Latè ſumptum res eſt ſubiecta, vel*
obligata pro debito. Strictè autem, addit traditionem eius
creditori, vel alteri loco illius.

24. *Quidnam autem eſt Hypotheca? Latè ſumpta idem eſt*
quod pignus latè ſumptum; ſtrictè autem eſt res ſubiecta
modo dicto, non facta traditione rei ita obligata.

25. *Quotuplex illa? Quadruplex. Exprefſa & Tacita,*
Conventionalis, Prætoria, & iudicialis. Profectò Tacita
& Conventionalis in vniuerſalem & particularem ſubdiui-
ditur.

26. *Quanam res ſubiici poſſunt? Res quæ ſubiici poſſunt,*
duplices ſunt, corporales, & incorporales, vt iura. Subdi non
poſſunt hypothecæ res ſacræ, publicæ, liber homo, publica
ſtipendia, instrumenta aratoria, & ſpes præmiorum pro colo-
nis, & athleticis, neque res aliena.

27. *Quinam dare poſſunt pignori, aut hypothecæ? Generatim*
qui

qui possunt alienare, & habent liberam suorum bonorum administrationem.

28. Mutatur res, v. gr. exuritur domus: quidnam remanet suo pignoris, aut hypotheca? Id quod remanet eius rei, v. gr. solum.

29. Indica pignoris, aut hypotheca substantialia. 1. Ut aliqua precedat obligatio. 2. Ut adsit res certa. 3. Ut creditor in sortem computet fructus. 4. Ut teneatur de dolo, culpa lata, & legi. 5. Ut pignus pro vno datum, pro alio debito retineri possit. Solent ne pacta aliqua apponi? Solent planè. Primum est, ut omne pactum turpe prohibeatur, quale (inter alia) legis commissoriae, ut si suo tempore non fiat solutio, pignus cadat in ius & dominium creditoris. Secundum ut creditor propria autoritate possit pignus occupare pro debito non soluto, idque tanquam iusto pretio emptum sumere licitum est. Tertium denique, ne liceat debitori pignus vendere, omnino pactum illicitum est.

hoc

CAPVT III.

De quasi contractibus, & nonnullis contractibus innominatis.

30. Quid est mandatum? Gratuita susceptio aliquid exequendi, quod alius formaliter, aut virtualiter iungit. Transit in locationem, si merces pro eo sumatur; non autem, si tantum sit spes remunerationis habendae, imò etiam cum promissione remunerationis non tollitur ratio mandati. Est contractus innominatus, & quasi contractus.

§. I.
Mandatum.

31. Quotnam sunt mandati genera? Multa planè. Porro de re illicita inualidum est, & damna ex iniquo mandato restituenda. Mandans percuti quem, non occidi, si sequatur occisio, non punitur poena ordinaria homicidij, sed mitiori.

32. Indica mandati substantialia. Adesse debet consensus utriusque, praecessio obligationis alicuius, de re bona debet esse, & mandans in eo dando certam formam praescribere.

33. Obligationes exorime mandati. Qui mandatum recipiunt, tenentur regulariter de dolo, & culpa lata. De casu fortuito, qui poterat praevideri, & cogitari, tenetur qui mandat, non de alio. Obligatio praecipua mandatarij est servare fines mandati: si excedat, non est ratum quod egerit.

Ff 4

34. Quid

§. 2.
Negotia
gesta.

34. *Quidnam negotia gesta?* Negotia gesta dicuntur, cum absque mandato formaliter, aut virtute negotium alterius utiliter geritur. Is qui hæc agit, negotiorum gestor nuncupatur. Geritur autem alterius negotium quatuor modis. Cura & officio, re ipsa, rarihabitione, & ipso negotio gesto.

35. *Quenam obligatio negotium gerentis?* Obligatur ad reddendam rationem eorum, quæ gessit, & ad soluendum si aliquid peruenit ad ipsum ex negotio gesto.

36. *Quanam autem obligatio eius, pro quo negotium geritur?* Obligatur ad soluendas expensas in ipsius bonum factas.

37. *Relinquens negotium imperfectum ad quid tenetur?* Tenetur de damno ea de causa subsecuto.

38. *Quanam expensæ soluendæ à mandante?* Quæ ante admonitionem, ne ipsius negotium gereretur, factæ essent in utilitatem eius; si monitio non præcedat, ad omnes tenebitur, modò maiores non sint, quam rei utilitas postulet.

39. *Quid si negotium gessi animo gratuito?* Non potes expensas petere; secus si animo petendi compensationem. *In dubio?* Iudicandum ex circumstantiis. Est quasi contractus.

§. 3.
Tutela,
& Cura.

40. *Quid Tutela & Cura?* Numeratur inter quasi contractus. Tutor quidem is est, qui pupillum vel pupillam morte patris, vel emancipatione sui iuris factum vel factam tuetur.

41. *Quotuplex Tutela?* Triplex, Testamentaria, Legitima, & Dativa. *Quinam Tutores esse possunt?* Quilibet nisi propria animi vel corporis imbecillitate à tutela impediatur, v. gr. furiosus, morbo perpetuo laborans, & mulier, nisi speciali beneficio iudicis ex iure communi; sed iure Authenticorum potest cum quibusdam conditionibus.

42. *Clericus necoqi potest ad tutelam?* Minimè, nisi sit personæ miserabilis. *Ad quamam Tutor tenetur?* Ad tria, Vt pupillum seruet intactum à crimine. Vt res eius præseruet ab iniuria. Vt pecuniam eius, vel mobilia conuertat in prædia, & census, ex quibus fructus percipiat. Inventarium facere etiam tenetur, quamprimum poterit, coram publicis personis; debet autem fieri id omnium rerum corporalium, & instrumentorum.

§. 4.
Stipulatio.

43. *Quidnam stipulatio?* Est contractus, qui verbis perficitur, præcedente interrogatione vnius, qua ab altero petit, an promittat; & subsecuta responsione, ac sponsione alterius, qua promittat id se facturum.

44. *Si diuer'o idiomate interrogatio fiat, & responsio?* Valida stipulatio est, modò se inuicem intelligant.

45. *Respon*

45. *Responsio ne potest differri?* Continuò subsequi debet stipulationem.

46. *Quidnam de stipulatione scitu dignum obseruasti?* Affirmatim primò non posse quempiam alteri pro altero stipulari, nisi sit eius seruus, aut filius. Secundò non valere stipulationem, aut legatum factum in genere, de aliqua re, nulla demonstrata. Tertio obligationem stipulatam sine conditione, neque ad certum diem, deberi die presenti: sed non posse peti illo die, quo stipulata est. Quarto denique stipulationem transire ad hæredes, quando per alium impleri potest.

47. *Acceptilatio quid?* Contractus est, quo interrogante debitore creditorem suum, acceptum ne, seu solum habear debitum, aut velit illud remittere, creditor respondet, acceptum habeo, seu remitto. Est contractus, qui verbis perficitur. Porro obligatio ciuilis per eam extinguitur, ac si quod debebatur ex stipulatione, solum esset. Vnde in iure vim habet solutionis, & pacti de non petendo, tollitque actionem realem, personalem, & mixtam.

§. 5.
Acceptilatio.

48. *Quid est compromissum?* Contractus quidam, quo aliqui mutuo consensu in sententiam arbitri, seu arbitratoris reiciunt controuersiam aliquam dirimendam, spondentes illi se parituros. Onerosus contractus est, & innominatus, & solo consensu perficitur. Antequam fiat, liberum est, ut fiat, vel non ex parte compromittentium: & ex parte arbitratorum, antequam acceptent arbitrium.

§. 6.
Compromissum.

49. *Quinam index Arbitræ strictè?* Is est, quem partes ex conuentione sibi eligunt, ut eius definitioni acquiescant.

50. *Quidnam transactio?* Transactio est de re dubia, lite aut controuersia iam mota, pactio non gratuita. Præter rei dubietatem requiritur, ut non sit circa rem, de qua iam lata sententia sit, quæque in rem transferit iudicatam.

§. 7.
Transactio.

51. *Quid compositio?* Pactio est de aliqua re, vel circa quam nulla controuersia sit, vel circa quam sit, aut esse possit. Innominatus contractus est, & reducitur ad locationem.

§. 8.
Compositio.

52. *Quid Nouatio, Delegatio, Compensatio?* Nouatio quidem est prioris debiti, seu obligationis in aliam transfusio, ita ut prior perimatur. Delegatio, cum sua vice, dat alium creditorem creditori, vel cui iusserit creditor. Compensatio est debiti utrimque, & crediti inter se contributio. Reconuentio autem est, cum vno creditore conueniente creditorem in iudicio, pro eo, quod ei debet, alter illum reconuenit, ut sibi soluat, quod debet.

§. 9.
Nouatio,
Delegatio,
Compensatio.

53. *Exprime quædam in casibus habeat locum exceptio compensationis, & quædam in casibus non habeat.* Habet locum. 1. Quando id, quod actor debet reo conuento, est debitum naturale, & non civile; tunc actor id tenetur compensare cum debito civili naturali, quod exigit. 2. Contra executionem sententiæ transeuntis in rem iudicatam, videlicet, *valet* compensationis exceptio. 3. Quando utrumque debetur aliquid consistens in numero, pondere, & mensura, modò res functionem suscipiant, id est, pro se inuicem substitui possint. 4. Locum etiam habet inter socios in contractu Societatis. 5. Fideiussor soluens pro alio, eo ipso compensat, si quid illi debeat. Porò non habet locum. 1. Si quid debeatur fisco, vel Principi, vel communitati ad reparationem murorum, fontium, pontium, &c. 2. Cùm quis condemnatur, ut aliquid debeat alicui ob vim illatam, furtum, aut maleficium, non valet compensatio, nisi debitum esset ex simili maleficio. 3. In deposito. 4. Quando alimenta debentur. 5. Quando duo debita concurrunt, & utrumque contra compensationem privilegiatum est; verura in hoc casu contrarium verius est.